

Kéretlenül küldött cikkeket csak akkor küldünk vissza, ha bélyeget mellékelnek. Kéziratokat hat hét-nél tovább nem őrzünk.

Szerkesztőség:
VII., Nefelejts-
utca 41.

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE
ÉS A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Cikkeket csak a szerző engedelmével, lapunk egyébként tartalmát A NŐ és a társadalom megnevezése mellett szabad átvenni.

Kiadóhivatal:
Andrássy-út 83.
Telefon 80-75.

TARTALOM: Szellemi proletariátus. — Ignotus: Tavasz ébredése. — Glosszák. — Harkányi Ede: Jóbarátaink a feminizmusról. — B. Schwimmer Rózsa: A magyar asszony híre. — Szemle. — G. V. A nemi felvilágosításról. — Irodalom. — Szerkesztő üzenetei. — A Feministák egyesületének hivatalos közleményei. — A Nőtisztviselők Országos Egyesületének hivatalos közleményei.

Az egyesületek tagjai mindenkor elsősorban a hivatalos közleményeket olvassák el.

A SZELLEMI PROLETARIÁTUS.

Az antifeminizmus szótárában a „szellemi proletariátus”-nál többször használt szót alig találunk. Legfeljebb „a nőiesség hímpora”, a „piedesztál” vetekedhetik vele használati sűrűség dolgában, amióta a „női inferioritás” divatjától túlta és Möbius szava a „fiziológiai gyengeelméjűségről” lejárta magát.

Ezzel a szóval rémítgetik azokat a jóakarókat is, akik nem elég erős ítéletűek, hogy az élet való tényeiből leszűrjék a társadalmi igazságokat. A női oktatás kérdésénél, mint mindig, legutóbb is csak úgy dobálták ezt a szót. Mély barázdába vont homlokkal szavalták és hallgatták a nők szellemi proletariátusáról szóló mesét. Az állástalan tisztviselőnők, tanítónők vészfelhőként vonultak el az aggódok lelke felett.

A modern életben rémeket, szellemeket bunkósbottal, vasvillával, seprővel szokták elpusztítani. Mi is a statisztika reális fegyverével akarjuk a nők szellemi proletariátusának rémét kivégezni. Mindenekelőtt meg kell állapítanunk, hogy éppen azokon a pályákon, ahol legtöbbet emlegetik, egyáltalában nem áll fenn túlprodukción.

Az állástalan tanítónőkkel szemben állnak azok a külföldi magántanítónők, akiket csupán azért importálunk olyan óriási számmal, mert az itthon képezett tanítónők nem tudnak idegen nyelveket tanítani. Aki tehát az állásért rimánkodó tanítónőket sirtatja, ne képesítési túlprodukciónál eredő szellemi proletariátusról regéljen, hanem a közoktatásügyi kormányra vessen, amiért nem figyeli a gyakorlati élet igényeit. Csak észre kellene venni, miért

alkalmaznak annyi német, francia és angol nevelőnőt, és ehhez alkalmazni a képesítést: bezzeg nem maradna annyi protekciót és állást kereső tanítónő.

Talán még eklatánsabb a példa a tisztviselői pályán. E téren a közoktatásügyi kormány még azzal sem megegyezhet, hogy nem tudja, mi tulajdonképpen a baj. A Nőtisztviselők Országos Egyesülete ismételt felterjesztéseiben rámutatott a hatóságok által fenntartott kereskedelmi tanfolyamok silány voltára. Adatokkal igazolta, miképpen kellene azokat úgy kiépíteni, hogy a munkaadók és kenyérkeresők igényeinek megfelelően. De hiába vonultatja fel az egyesület bizonyításul megcáfolhatatlan adatait, hiába állítja megdönthetetlenül, hogy a kereskedelmi pálya megnyitása erkölcsi kötelességet ró az államra: tovább is a silány, rövid idő alatt a legelemibb szaktudást sem nyújtó tanfolyamok szaporítják a hiányos képzettség miatt gyakorlatilag használhatatlan tisztviselőnők seregét.

Pedig jól képzett tisztviselőnők mindenkor válogathatnak az állások sokaságában, amit a Nőtisztviselők Országos Egyesületének állásközvetítési statisztikája is bizonyít: 1903-ban 481 állást jelentettek be s bár 247 állástkereső volt, csak 138 állást töltöttek be; 1904-ben 572 állást jelentettek be, 348 állástkereső volt, és csak 200 állást töltöttek be; 1905-ben 854 állást jelentettek be, 410 állástkereső volt és csak 250 állást töltöttek be.

Az egyesületnek minden állástkeresője jóformán két-két állás között válogathatna, és mégis 410 közül 160 egyáltalában nem nyer állást, holott a 854 bejelentett állás közül 604-et nem töltenek be. Csupán azért, mert a női kereskedelmi képesítést megfontolás tárgyává tenni nem tartják érdemesnek az „illetékes” körök.

Itt nemcsak a nőképzés egy óriási hiányáról van szó, hanem közgazdasági életünknek

egy olyan bajáról, amelynek orvoslása égető szükség. Ez a ferde állapot is ékes bizonyága annak, milyen hanyagul intézik az ország sorsát azok, akik nagyképpén gorombáskodnak, romboló dühvel a meglévő jogokat bontani, de ujakat építeni sohasem akarnak.

Tisztelt Képviselő urak és tisztelt Kormány! Tessék végre észrevenni, hogy itt közterhet viselő állampolgárok bajairól van szó, amelyek orvoslása tovább halasztást nem szenvedhet. Az állástalan tanítónők és tisztviselők nem a nőmozgalom elcsábítottainak a hada, hanem a törvényhozás méltatlan faktorainak áldozata.

Megfelelő képesítést tessék nyújtani és az összes állástalanok gondját elvetettük. A Nőtisztviselők Országos Egyesülete február 3-án tartott nagygyűlésén élesen kikelt a kereskedelmi szakoktatás reformja terén felállított követeléseinek semmibevevése ellen és elhatározta, hogy a Magyarországi Nőegyesületek Szövetségét és a Magántisztviselők Országos Szövetségét egységes eljárásra szólítja fel.

Ideje, hogy a törvényhozási jogból még kizárt nők legelemibb követeléseit megvalósítsák a törvényhozó urak. Egyeduralmuknak nagyon szomorú emlékét őrzi majd a történelem, ha végig így elzárkóznak minden igazságos tett elől.

TAVASZ ÉBREDÉSE.

Frühlings Erwachen, Frank Wedekind darabja*

Ismerteti: IGNOTUS.

A költőknek és egyéb bolondoknak az a bolondságuk, hogy amit mindenki érez, azt mindenki másnál jobban érzik. Vagy hogy túlhajtottabban érzik, — mint ahogy a negyven fokos láz csak túlhajtottsága a minden emberben meglévő harminchétné, s a kleptománia csak túlhajtottsága annak a közönséges érzésnek, hogy a fene egye meg Rothschildot. S végre, olykor, hogy tovább érzik és tovább megértik; „hiába, nem érti ezt az olyan bajt a ki hamar vagy régen általesett rajta”, éneklé Arany János az öreg Toldinéről s az ifjú szerelemről — s a költők és egyéb bolondok tovább érzik és tovább veszik komolyba az élet állati költészetét, mint a rendes becsületes emberek, akikben az állatból lassankint csak a buta gondolatlanság marad meg, s az életből csak az élelen ok nélkül való csügges.*

Frank Wedekind még költőnek is bolond, az ő tárgyai tehát jórészt olyasmik, amiket az élettől kiheréltek perverzitásnak, természetellenességnek szoktak nevezni — mintha a természetben előfordulhatna bármi is, ami természet-

* Albert Langen München, ára 1,50 márka.

ellenes, s mintha a perverzusok bányatüzes emésztődése nem volna éppoly természetes vagy természetellenes, mint az ő olajafogyott tehetetlenségük! Van a régebbi német irodalomban egy rokona Wedekindnek: a detmoldi Christian Dietrich Grabbe, akit Heine elnevezett a részeg Shakespearenek, s így lehetne Wedekindet is elnevezni a gyerekek maradt Shakespearenek: állhatatlanságáért, hamar fáradásáért, váltakozó kedvéért, mellyel hol röhög a légyen, akinek kitepte szárnyát-lábát, hol sír a madárfiókon, aki kiesett fészkeből — s kivált reszkető bujaságáért, mellyel a szoknyák alá leselkedve néz fel a szívekhez. Ő az a fajta bolond, aki még nem esett át, sem régen, sem hamar, semmin, mert még benne van mindenben; — aki nemcsak azt tudja, amit mi többiek csak sejtünk: hogy nincs felnőtt ember, csak gyerekek vannak, akik tíz, húsz, harminc vagy ötven esztendővel elmúltak tizenhárom évesek, hanem azt is, amit mi többiek az első szigorlat után elfelejtünk: hogy nincsenek gyerekek, csak emberek vannak, innen a huszonnégyen vagy a tizenháromon. A Frühlings Erwachenben ez van megírva, a tavasz, a nemi gerjedelem ébredése a gyerekekben, a gyerekeknek az az emberi tragédiája, hogy nem szabad, ami muszáj, hogy tilos, ami elcsitíthatatlan, hogy érthetetlen, ismeretlen és kimondhatatlan, ami természetes. S hogy van megírva? Bolondul és gyönyörűen — kár ehhez bármit hozzátenni. Kivált mert — s ez benne a leggyönyörűbb — nem vádlóan és nem védően, nem számonkérően s nem magyarázóan van írva, hanem egyszerűen: megállapítóan. Tartat ugyan a végén egy álarcos úrral (meinen Namen sollt ihr nie erfahren, ich bin Frank Wedekind, der Erste) egy életre buzdító beszédet egy kamasz ember számára, aki meg akarja magát ölni, amiért megejtett s halálba kergetett egy szegény kis kamasz leányt — de előbb is: ez a beszéd igen erőltetett és értelmény nélkül való értekezés, s szónoklatnak is majd olyan rossz, mint ahogy Wedekind mester ezeket a szerepeket mint színész szokta megjátszani; aztán meg: ami kevés értelme van, az már a jövőnek szól, férfinak való használati utasítás az élethez, melynek még egy felvonással vagy egypár hónappal elébb az ifjú Melchi Gabor nem vehette volna semmi hasznát. Egyszóval: ez már móka; a darab, a szépség, a költészet ott van, mikor a kis Melchi Gabor ráveti magát a kis Wendla Bergmannra, s a kis leány csak suttogni tudja már, hogy ne ... ne... ! Vagy mikor a derék, aranyos, elragadó Bergmanné kétségbeesett tehetetlenséggel áll anyának kétségbeesett tizenéves leánya ágyánál, aki ártatlanul és tudatlanul került e rettenetességbe, mert az anyjának nem volt szíve őt ne nevéssünk: nemileg felvilágosítani!

Ne nevéssünk — vagy igen? Talán ez a legmeghatóbb, legtisztább édességű jelenet e skurrilitásokkal is gazdag darabban — de talán ez legkevésbé másolat az életből. En egyszerűen nem hiszem, nem, ha maga Wedekind, sőt még ha maga a tizennégy éves kis leány mondja is, hogy egy tizennégy éves nagy leány, ha mégoly édes, drága és szende is, de nyilvános iskolába jár s beszélt már szolgálókkal és más leányokkal: hogy az még hinne a gólyában, s a szénapadlason ne tudta volna, hogy mi történik a szénapadlason. Ez lehetetlen — de viszont mindegy, mert ami így megtörtént, az megtörtént volna akkor is, ha a gyenge Bergmanné helyett maga az erős Frank Wedekind tanította volna ki a kis Wendlát a gólyaelmélet hamisságára. En azt tartom, hogy a gyermek vágyakodása és bujasága nem onnan van, mert titok előtte a nemi élet, vagy mert ocsmányul és kerülő úton világosították fel felőle, hanem hogy mindez a misztikum, ez a túlfeszültség, ez a reszkető bujaság a visszafojtottságtól van, — attól, hogy nem szabad, ami muszáj, s hogy ezen koedukáció és nemi felvilágosítás éppúgy nem változtatna, mint ahogy végző soron mindegy, hogy a fejletlen gyerek úgy vágyódik-e szerelem után, mint a csitri leány a Vígszínházba, vagy úgy, mint a komoly fiú az egyetemi tanárságra.

Elfogulatlan s mai embernek nem kell bizonykodnia, mennyit vár, mennyi beteg misztikum megszűnését, mennyi egészséges természetesség újrafejlődését, a koedukációtól s a nemi felvilágosítástól, s általában minden olyasmitől, ami háromezer esztendő gyötrésétől megrentott idegeink, számára megint magától értetődővé tegye, amit ma csak szájjal mondunk s csak az utcafalak firkái vallanak természetesen, hogy férfi és nő egymásnak valók. Am ezek hija csak egy, s nem is oroszánrészből oka a gyermek mai nemi nyomorúságának, s eljövételük igen sokat nem enyhíthet rajta. Éppen ez a szép és megrázó emberi dokumentum a Wedekind darabja: nem azokban a bonyodalmaiban legigazabb-e s legmegrázóbb, melyeket egyszerűen az ébredő test kora vágyakodása okoz, s okozna a mainál bölcsebb nevelés közepett is — és nem éppen azokon a helyein hihetetlen vagy fantasztikumba vesző-e, melyekre a nemi felvilágosítás követelői hivatkozhatnak? Szó sincs róla: ez nem csökkenti költői értéküket, sőt még argumentáló alkalmasságukat sem egészen, de figyelmeztető lehet arra, hogy a gyermekszerelem betegségei nem gyógyíthatók mind „aus Einem Punkte”, sőt talán egészen éppúgy el nem kerülhetőek, mint valamivel kisebb korban a fogzás kísérő nyavalyái. Mellesleg sajnálom, hogy a koedukáció s a nemi felvilágosítás eddigi esetei és sikerei germán országokból valók, vagyis olyan fajok

köréből, melyek később érnek meg a szerelemre, s később sem oly hevesek benne, mint a vérmesebb keleti és déli fajok. Ezzel megint nem akarok e kívánatos intézmények ellen szólni; csupa hasznukat várom, semmi káruktól nem félek; de ebben is figyelmeztetést látok arra, hogy a társas együttélés apró javításaitól ne várjunk nagy eredményeket, s a nemi felvilágosítástól se többet, mint amennyit valamely ügyes tüneti kezeléstől, mely a bajt csak enyhíti, de meg nem gyógyítja s ki nem irtja.

Mert ez a baj, mondom: leggyökerében az, hogy a nemi gerjedelem elébb ébred az emberben, mintsem hódolnia szabadna neki. Hogy nem szabad, annak egyik oka a mostani társadalmi berendezkedést mely egyfelől csakis házasságban engedí meg a nemek egyesülését, másfelől ezt is későn, egyre romló megélhetési körülményeink közt mind későbbben. Ennyiben lehetséges a gyógyítás, de ennyiben sem olyan kisebbfajta szabadelvű szentelt vízzel aminő a nemi felvilágosítás, hanem valamely nagy, hatalmas, mélységekbe markoló gazdasági változással, mely megváltoztatja egész társadalmi rendünket. Am még ezután is marad, s marad idők végéig. valami rendezhetetlenség a második nem szabad; a természet hebehurgyasága, mely az egyébként még fejletlen, és, ami a nőket illeti, anyaságra testileg alkalmatlan korpuszban már fellépetti a nemi gerjedelmeket. Ezen aztán nem segíthet semmi társadalmi vagy pedagógus intézmény; ez egy olyan nemtörődömsége a természetnek, mint aminő például a számlálatlan sok mag tönkremenése, mely közül százezer közt ha egy fog meg, — vagy mint az a rettentő természeti rend, hogy egyik lénynek a másik halálából kell megélnie. A civilizáció, melynek rendbe kellene szereznie a természetet, e pontban tehetetlen s összefont karral kénytelen s lesz mindig kénytelen állani; ezen segíteni nem tudunk; ez olyan örök tragédiája az embernek, mint akár az, hogy meg kell halnia, s megmarad, minden társadalmi renden belül, örök témának a költők számára, aminthogy a legigazabb s legmegrázóbb tragédiatárgyak mégis csak azok, melyek az emberi élet eredendő fogyatkozásai körül gyűlnek meg, s nem, mint a Dumas filsek, a törvényházak kapuit ostromolják s embereket vádolnak, hanem, mint az Aeschylusok s a Shakespearek: az eget döngetik s az istenek ellen „láznak” fel.

Ez az örök emberi tehetetlenség vegyíti a költészetbe azt a bizonyos Ewigkeitszugot, mely egy-egy költőt sok ivadék költőjévé tud halhatatlantítani. A torz vonások közt melyekből a „Wedekind gyerek-grimaceal és faun-fintorai összealakulnak, mintha egyszer-egyszer ez az Ewigkeitszug is felsejlenek, s igen el tudom

gondolni valamely messze jövődöbeli unokámat, aki okos emberül lapozgatva e régi bolond költő írásaiban, mint annak idején az ükapja, a homlokához kap majd, hogy édes eszem, el ne hagyj!

GLOSSZÁK.

Antifeminizmus mint pénzforrás. Eddig tudtuk, hogy az antifeminizmus a régi társadalmi rend fenntartásának eszköze, hogy epés indulatok levezető csatornája, hogy antitezisek érdekességét kereső maradi asszonyok modern paradoxona, hogy üres lelkek diadala. Sok másféle reakciós ösztön kifejezését láttuk benne, de legújabb indokát, a pénzszerzést csak most ismertették velünk. Végtelenül szomorú, hogy nőegyesület tanít meg bennünket rá, még pedig olyan nőegyesület, amelyre a magyar feminizmus hajdanta büszke lehetett, sőt amely maga a magyar feminizmusnak egyik produktuma. Az Országos Nőképző Egyesület hivatalosan az antifeminizmus kultuszának szenteli magát és éppen ezt a kultuszt akarja bőszesen kamatoztatni. Körlevelet intézett a főváros összes pénzintézeteihez, amelyben „minél nagyobb összeget” kér azzal az indokolással, hogy erélyesen kíván küzdeni a feminizmus ellen és hogy ellensúlyozza azt az áramlatot, amely a nőket az egyetem látogatására készíti.

Mit ér a Veres Pálné dicsőségére emelt szobor, mit a sok frázis a nagyasszony tiszteletére, ha ilyen tettekkel szentségtelenítik annak az asszonynak az emlékét, kit minden magyar feminista hálás emlékezettel az első modern magyar feministának vall. Alapszabályszerű és hagyományos feladatainak súlyos megsértése a feminizmus programmszerű üldözése, etikailag pedig semmivel sem menthető a női szolidaritásnak ez a csúfos megsértése. S hogy éppen ezzel az eddigi működését megszégyenítő hajszával akar a pénzintézetektől „minél több pénzt” kihízelegni: annyira ízlés dolga, hogy nem is vitatjuk.

Egy nász, Két születés és Két halál. Egy nagyon, egy rettenetesen gazdag úr elvett egy csak egyszerűen gazdag asszonyt. Ez elég volt arra, hogy sajtónk és közvéleményünk heteken át lázas érdeklődéssel figyelje a menyasszony minden tüszentését, sóhajtását. Nem létezik kulturális kérdés, amelynek sajtónk valaha annyi időn át annyi helyet szentelt volna, mint ennek a közönséges magánügynek. A nagy nász napján más esemény is merészelt történni. Amikor Bécsben büszke igent mondott a Magyarország érdeklődésének központjában álló menyasszony, ugyanakkor Budapest IX. kerületében egy cselédleány ikreket szült az utcán. A dermesztő, zimankós hideg tíz perc alatt végzett a két gyermekkel. Mire az utcán járók észrevették, a két újszülött már meg is halt. S mikor Bécsben a magyar leányból lett angol menyecske fejedelmi büszkeséggel kivonult a templomból és pompás fogaton irigy tömeg között hajtott a dejeuner színhelyére, akkor itt Pesten, a IX. kerületben egy eszméletlen nőszemélyt és két apró hullát raktak durva kézzel a Rókus-kórház kocsijára. Akadt egy-két lap, amely a nagy nász leírása mellett a rendőri hírek közt másfél sornyi helyet szorított ennek az eseménynek is, a többi még ennyi tudomást sem vett róla. Persze interviewkra, tárcákra, ösök

ismertetésére, csipke, selyem, fejedelmi ajándékok leírására igen alkalmatlan a téma. Pedig könnyen meglehet, hogy a csak nagy pénze miatt érdekes házassági történetnél sokkal romantikusabb háttere van annak az utcai történetnek. És azok az ostoba feministák anyaságvédelemről beszélnek! Ugyan mi baja lesz az angol menyecske gyerekeinek? Nem győződtünk meg róla, hogy igen szolid anyagból készül az a paplan, amely alatt születni fognak?

Igazságos elintézés. A postánál alkalmazott tisztviselőnek a Nőtisztviselők Országos Egyesületének február 3-iki nagygyűlésén mondták el a következőt: Panaszkdoktak a föllebbvalóknál, hogy a férfiakéval egyenlő munkakör mellett kisebb fizetést húznak. S panaszuknak fogantja lön: a munkakört leszorították, csak értéktelebb munkát szabad végezniök, tehát nem panaszkodhatnak tovább a kisebb fizetésen. Ennél bölcsebben Salamon király, igazságosabban pedig Mátyás király sem intézhetne volna el a panaszt.

Miért ne hazudjunk éppen ezen a téren? A feministák egyesülete a nemi felvilágosítás kérdésének megvitatására külön értekezletre hívta meg a főváros pedagógusait és orvosait. Ezen a gyűlésen egy tekintélyes pedagógus a következő őszinteségre ragadtatta magát egy szónokkal szemben, aki az igazságosság nevében is kívánta a gólyahazudozás megszüntetését. „Hazudunk a földrajzban, hazudunk a történelemben, hazudunk a hittanban, hazudunk mindenben, amit tanítunk, kérem szeretettel, miért ne hazudjunk tehát ezen a téren is?” Félreértések kikerülése végett megjegyezzük, hogy e kifakadás nem akart ironikus lenni. A kiváló pedagógus egészen komolyan ellenzi az őszinteséget.

Még egy cselédrendelet. Kaposvár városának jutott a szomorú dicsőség, hogy Pozsonyt a cselédügy szabályozása terén lefőzte, hogy sikerült oly cseléd-szabályrendeletet alkotnia, mely nemcsak arculcsapása minden humánus érzéseinknek, gúnyja az emberi méltóságról való felfogásunknak, hanem amely a maga lehetetlen intézkedéseivel és vaskos brutalitásával egyenesen ellentétbe jön tételes törvényeinkben lefektetett sarkalatos jogelvekkel is. Kaposvár képviselőtestülete most egy éve bizottságot küldött ki, hogy a cselédtartásról, hatósági cselédotthon és közvetítésről szóló szabályrendelet-tervezetet készítsen. A tervezet négy fejezetben a szolgálati viszonyokról, a cselédotthonról, a hatósági cselédközvetítésről és a napszamosokról szól. Mindjárt az első szakasz egy minden praktikus haszon nélküli, tisztán vexatorius, megalázó természetű intézkedést tartalmaz, t. i. hogy a cselédkönyv a kilépő cselédnek nem adható át, hanem a rendőrségnek kézbesítendő. A 3. §. meglehetősen értelmetlen fogalmazása szerint a cselédnek legalább 3 hónapig kéne helyén maradnia, legalább erre látszik célozni az az intézkedés, hogy a cseléd, aki „elfogadható méntség nélkül 3 hónapon belül évenként négyszer” helyét változtatja, eltoloncolandó, illetve megbüntetendő.

No de most jön a java, a negyedik szakasz, mely minden szolgálatadót hivatott erkölcsbíróvá léptet elő, s kötelezővé akarja tenni a rendszeres denunciaciót, feladást. Szól pedig ez a szakasz ekkép:

„Tilos a cseléd erkölcstelen életét feljelentés nélkül túrni.

Azon gazda, ki nőcselédjének erkölcstelen életét tudatosan megtúrja, a cseléddel együtt büntetendő.”

Égész büntetőjogi rendszerünknek sarkalatos elvét képezi, hogy a törvényben határozottan megjelölt, s a

legsúlyosabb államellenes bünteteket kivéve, nem léteznek feljelentési köteleesség, A tervezet egyszerűen felrúgja ezt az elvet; — hiszen csak nőcseledekről van szó, kiknek erkölcsösségéről valóban mélyreható szociális érzékről tanúságot tévő bölcsességgel oly módon kíván gondoskodni, hogy minden gazda ítélkezék cselédjének erkölcsössége felett, s hogy büntetés terhe alatt akarja rendszeresíteni a feljelentést, a denunciaciót.

A 6. §. megtiltja a nőcseledeknek, hogy este 9 órán túl az utcára kimozduljanak; ezt egyszerűen kóborlásnak minősíti, s ilyen nőcseledeket összefogdosni s orvosi vizsgálat alá vetni rendeli. Hogy a cselédet „különféle hírek terjesztésével” (sic!) nem szabad a szolgálat felmondására rábeszélni, afölött keresztülsiklunk, annál inkább, mert nem kapunk bővebb felvilágosítást, hogy mik is azok a „különféle hírek”. Ellenben érdemes egy pillanatra megállni a 8. §. utolsó bekezdésénél, melyet mintha csak Dél-Karolina vagy Texas egy 100 év előtti rabszolgatörvényéből vettek volna át:

„Ügyszintén tilos szökevénycselédnek menhelyet adni”. — Hogy ki értendő szökevény cseléd alatt, afelől szintén kétségben hagy bennünket a jeles mű,

A II. fejezettel nem érdemes bővebben foglalkozni; a már ismert intézkedések hatósági cseléd-otthon felállításáról, mely természetesen a rendőrség állandó felügyelete alatt van (9. §.), a helynélküli cselédek kényszer-internálása az otthonba (12. §.), melyet csak „nappal rövid időre” s engedelemmel hagyhat el (13. §.).

Így nézett ki nagyjából az a tervezet, mely a február 9-iki városi közgyűlés napirendjére volt kitűzve. A tanács javaslata az volt, hogy a közgyűlés térjen napirendre a tervezet fölött. Ám a bölcs városatyák leszavazták a tanácsot, s a tervezetet egész terjedelmében elfogadták. Egyhangúlag. Vita nélkül. Miután előbb órákon át azon vitatkoztak, hogy a kocsikenőcs köveztvéma 2 fillér vagy 3 fillér legyen-e. A cseléd-szabályrendelethez nem volt egy szavuk, egy szerény megjegyzésük, egy picinyke módosításuk se.

Sz. h.

Fejlődünk. A nyugat kultúráját irigyeljük, a nyugat kultúráját utánozzuk, az utánozást letagadjuk. Szerencsés tapintattal mindig a nyugat kultúrájának az aljával kezdjük. Németországnak egyik kulturális szégyenfoltja az a „Sittenpolizei”, amely minden nőt kiszolgáltat a rendőri gyanúnak, úgy hogy közönséges eset, ha tisztességes asszonyok a legkellemetlenebb rendőri affairebe keverednek. Ezt a dicsőséget megirigyelték s most Boda, Budapest utcáinak purifikálójá, olyan hatalmat ad híres tapintatossága mihasznáinak, amely a főváros asszonyait is hasonló veszedelembe hozza. Mennyire benne vagyunk már az új rendszerben, arról a következő eset szól. Egy budapesti leány a sógornőjével a Nemzeti Színházban volt. Őt a cseléd, sógornőjét pedig a férje várta. Színház után fivére a feleségével, a leány pedig a cseléddel hazafelé indult. Az utóbbi pár azonban alig tett néhány lépést, amikor a színház előtt örködő rendőr igazolásra szólította fel a leányt, mert cselédje az előbb egy cilinderes úrral — a kisasszony említett fivérével — beszélt, — Leszünk még ennél rosszabbul is, hiszen fejlődünk!

JÓBARÁTAINK A FEMINIZMUSRÓL.

Írta: HARKÁNYI EDE.

A feminizmus a két nem teljes egyenjogúsítása mellett küzd; egyaránt szembeszáll azokkal, kik a nőt alsóbb, avagy felsőbbbrangú lénynek bélyegzik. A „bélyegzik” szó ez utóbbiakra is teljesen ráillik, mivel a nő égbe való emelése csak arra szolgál, hogy őt itt a földön — eltegyük láb alól.

E gyanút más számos esettől eltekintve Thót László dr. ügyvéd és törvényszéki jegyző „Feminizmus és büntető jog” című cikke (Ügyvédek Lapja 1907. 4—5. szám) is igazolja. Szerző szerint „a nőnek az erkölcsisége — általában — fölötte áll a férfiének”. Tehát „a nőknek különleges állást kell biztosítani a büntetőjogban”. E nézet igazolására szerző régi törvények bölcs példájára hivatkozik: „A középkori büntetőtörvényekben általában megtaláljuk a feminizmus csíráját. E tekintetben különösen a francia törvények válnak ki, mint amelyek egyes bűncselekményeknél különbséget tettek a nők és a férfiak között. Így, mint Bonneville de Marsangy mondja egyik kitűnő értekezésében („Memorius da Real Academia das sciencias de Lisboa” 1839), általános rendelkezésként találjuk a középkori francia törvényhozás egy részének azt, amely szerint: „a nők számára kiszabandó büntetésnek félyninek kell lennie a férfiak büntetésénél.” Szent Lajos király a pénzbüntetéssel büntetett bűncselekményekre nézve is azt rendelte, hogy a nők mindig a fele részét fizessék a férfiak számára megállapított összegnek. Ugyanígy rendelkeztek a jeruzsálemi assisiók s a francia szokásjog is . . .

E kijelentés meglep mindenkit, ki a középkor történetének sötét lapjait forgatta Nem meddő fáradság tehát ha kicsit utána nézünk annak mennyire volt feminista annak az időnek törvényhozása?

I.

Ha a középkor törvényeiben megvolt a „feminizmus csírája” úgy ezeket a becses csírákat szükségszerűen fel kell találnom az illető kor vallásában és erkölcsstanában is, mivel a jog nem különálló jelenség, hanem a társadalmi viszonyok terméke. Már pedig a középkor uralkodó vallásában én nem lelem fel a feminizmus csíráit. Szent Pál hangsúlyozza, hogy „nem Ádám lón elcsábítva, hanem az asszony csábított el és megszegte a parancsot”. (Timoth. I. 2. 14.) És ezt az eredendő bűnt a szkolasztikusok egyre ismétlik. Tertullian minden rosszat elmond az asszonyról (De cultu foeminarum I. 1.); a macon-i zsinat pedig azon

vitatkozik, hogy van-e a nőnek lelke? (Westermarck: The origin and development of the Moral ideas 663.)

Azt sem tételezhetem fel, hogy a feminizmus csirái más vallásokból szivárogtak be a keresztény középkorba. Ha Sirák fiának hitelt adhatunk, úgy a zsidók sok rosszat mondtak az asszonyról. (Ecclesiasticus XXV. 19–24.) A mókák sem vihették be a feminizmus csiráit Európába, mert köztudomás szerint Mohamed éppen nem feminista. Thót nézete tehát kissé aggályos. De meglehet, hogy az ő kutató szeme a középkor történetében sok oly mozzanatot látott, mi elkerülte az én figyelmemet. Vagy hátha a feminizmus csiráival ellátott törvények magasztosabbak a kor általános felfogásánál?

Helyes. Fogadjuk el e feltevést, melyből az következik, hogy a középkor törvénye bizonyos esetekben a férfinél jobban értékelte a nőt. De hogy egyeztethetem össze e feltevést azzal a ténnyel, hogy a középkori jog a nő legbecesebb tulajdonát: az életét a másik neménél kevesebbre becsülte? Így pld. a Thót dr.-tól idézett Lex Salica a nő „wergeld”-jét (vérdíját) általában a férfinél kisebbre szabta. Ez elv alól csak akkor tettek kivételt, ha az asszony más állapotban volt, mivel ilyenkor „testének gyümölcsét” is védték (Grimm: Deutsche Rechtsaltertümer 404.) Tehát a nő csak anyai minőségében ért többet. (Lex Salica 23.) E nézetben különben egyezett az arab (Lanel: Arabian Society in the Middle Ages 18), indiai (Leist: Alt-arisches Jus Geitium 305) és a legtöbb egyéb barbár büntetőkódex. Tehát nem a feminizmus csirái, hanem más valami idézte elő a nő enyhébb megítélését. E mást nem találhatom egyébben, mint a nő lebecsülésében. A büntetőjogok, melyek a beszámíthatóság és szabad akarat hamis elveivé dolgoztak, a nőt a férfinél kevesebbnak tekintették. Miként Plató teszi, a nőket a rabszolgával és gyermekkel egy rangba helyezték. (Respublica IV. 431.) Hiányzott az a nagy gyűlölet, melyet a rabszolga hívott ki; ellenben megvolt a gyermekekkel szemben tanúsított elnézés mása. Ezért büntették, az én nézetem szerint, enyhébben a nőt és gyermeket, ezért volt mindkettőnek törvényben meghatározott értéke (wergeld, vérdíj) kisebb.

II.

Nézetemet megerősíti Thót László dr. esete: ő is lebecsüli a nőt. Cikkének elején a nő „erkölcsiségét” a férfié fölé helyezi, de e kijelentést maga sem tarthatja komolynak. Nézetét a nő-bűnösök kisebb arány-számával okolja meg. De ha meggondoljuk azt, hogy ma a nő a létért folytatott, küzdelemben a férfinél sokkal kisebb mértékben vesz részt,

hogy a férfi már akkor kénytelen éhségből lopni, mikor böles polgári erkölcsstanunk a nő számára még a prostitúciót tartja fenn kenyérkereset gyanánt: úgy a nagyobb erkölcsösségről alkotott nézete talán némileg meginog. Különbön Thót sajátosan ítéli meg a nő „erkölcsiségét”. Szerinte „a nő az emberi társadalomban civilizáló missziót tölt be”. Ezt elfogadom. De szerinte: „A családnak lelke és színe ő, aki a családi tűzhelyen él, míg a férfira várnak a külvilág munkája és veszélyei; őt illetik a politikai bíraskodás és adminisztratív jogok; neki kell védenie a nőt.” Thót dr. szerint jól teszik a nők, ha a büntetőjog igazságtalanságai ellen küzdenek. „De még jobban tennék, ha csakis ez irányban folytatnák a harcot, Ahelyett, hogy politikai szereplésre vágyódnak.”

Szerző arra persze nem felel, hogy nézete szerint mikép javíthatják meg, példának okáért a nők a büntető törvényeket, ha a törvényhozában nincs szavuk ... ? Szerző nem számol azzal, hogy a nők, miként a többi ember is, nem szabad akarataikból küzdenek, vagy nem küzdenek valamiért, hanem a gazdasági kényszer hatása alatt szükségyszerűen cselekszenek. A feminizmus — és ezt szerző nem tudja, vagy elfelejti — korántsem néhány nagyravágyó „szörnyeteg” műve, hanem adott társadalmi viszonyaink természetes következése. No, de erről nem beszélek most ...

Csak azt akartam példával kimutatni, hogy a „gyengébb nem” lovagai mindenben pártolják a nőt, csak azt az egyet tagadják meg tőle, hogy — megélhessen. A „családi tűzhely” őrei a prostitúciót túrik, de a világ végét jósolják, ha a nő gazdasági és ennek feltételeként politikai egyenjogúsításáról esik szó. Ép azért tartom a másik nem e védőit az ellenségénél veszélyesebbeknek. Ezért hiszem, hogy Thót László cikkének olvasásakor a nőfelszabadítás minden híve így sóhajt fel: „Istenem, ments meg bennünket a jóbarátainktól!”

A MAGYAR ASSZONY HÍRE*

Írta: B.-SCHWIMMER RÓZSA.

Quintus, a feministafaló, Az Újság január 27-iki számában a magyar asszony külföldön hamisan tükröző képén jajdult fel. Fájjalja, hogy a legegzenletesebb exportunk révén már csak Hungarát ismer a külföld, magyar asszony helyett.

Hogy ezen csodálkoznak ? Szinte naivitás. Hát tesze egyebet a magyar, mint hogy a s z é p asszonyát dicséri. Magánember, hivatalos körök egyaránt. A német ilyenformán elnyűtte az ő deutsche Hausfrau-ját, annyira, hogy a nyájas idegen meglepődik, ha kötény és kulcsos kosárka nélkül, elegáns asszony mutatkozik be a ház asszonyaképen.

A „szép magyar asszony”, a külsőségében megbámult csak külsejéért értékelt magyar asszony, a sok hencegés révén lett az egész világon megkívánt nemi lény.

Milyen erőszakosan tartják fenn hivatalosan ezt az értékelést, azt egy előttem fekvő füzet ékesen bizonyítja.

Idegenforgalmunk mesterséges fejlesztésére az állam szubvencionálja, még pedig nagy pénzzel szubvencionálja az Idegenforgalmi részvénytársaságot, amelynek menetjegyi-irodája úgy működik, mint az államvasút maga. Ha nincsen dolog, szép simán megy minden, de mielőtt igazában volna munkája, minden felfordul.

A részvénytársaság feladata olyan reklám kifejtése, amely seregével becsábítsa az aranymarkú idegent. A reklám egyik fajtája, hogy több nyelven írt „Budapesti forgalmi kalauz”-t helyeznek el a gyorsvonatok zsélyéin. A kalauz előttem fekvő példánya három cikket tartalmaz: 1. Budapesti kalauz; 2. Budapest éjjel és 3. Budapest nappal címen.

A második cikk, ismert nevű szerzőtől, tisztán a magyar asszonyok felkínálása. Nem hiába mondják, hogy a mi hírneves vendégszeretetünk barbár társadalmi szokások maradványát ez a felkínálás is hajszálnyira hasonlít az ókori vendégszeretnek ahhoz a fajtájához, amellyel járt, hogy az igazán vendégszerető gazda a nejevel is megkínálta a vendégét.

A budapesti kalauz így szól az idegenhez:

„... Hát a nők? Hiszen azok nélkül nincs igazi mulatság, mondja nemcsak a francia, de a komoly német is. Egy világváros csakugyan nem lehet olyan nők nélkül, akik senkinek sem tartoznak számot adni a tetteikről és idejükéről. Budapest is bővíben van a vidám és könnyővérű nőknek, kik akár az orfeumokban, akár a zenés kávéházakban vagy az utcán kötik az ismeretséget: a vidám mulatozást többre becsülik a pénznél.”

A kerítésről szóló törvény paragrafusait erre nem húzzák rá. De akkor csodálkozunk sem szabad, hogy az idegen, ha beteszi a lábát Budapest területére, azt hiszi, hogy ő most egy felséges, nagy háremnek a pasája, aki akár a nyílt utcán válogathat: a sok szép magyar asszony közül melyiknek dobja oda a zsebkendőt.

Nem kell a legdurvább feslettséget magasztaló és az „otthonülő angolt” vagy a „nőkért rajongó franciát, aki a felesége vagy a barátnője nélkül csak elvétve megy nyilvános helyre” lesajnáló, gúnyoló cikket szó szerint reprodukálnunk. Egy-két idézet azonban világítsa meg jobban, milyen eszközökkel csalogat a magyar állam szubvencionálta vállalat idegeneket Budapestre.

„Budapest a gazdag és a szegény egyaránt megtalálja a neki megfelelő helyiséget, ahol kedvére kimutathatja magát az éjjeli órákban. Nálunk nincs saison morte, sőt a nyári hónapok alatt talán még érdekesebb az éjjeli Budapest. Az Ósbudavára néven európai hírnévre emelkedett nyári etablissement összegyűjti a főváros szórakozni vágyó férfiát, sok-sok szép asszonyt és egész seregét az éjjeli pillangóknak.”

„Hogy Budapest egyre rokonszenvesebb kezd lenni a külföldiek előtt, azt főképp éjjeli életének köszönheti. Büszkék lehetünk (!) hogy minden külföldi — ha

nem is az írott feljegyzéseiben — de a kellemes emlékei közt megőrzi az éjjeli Budapestet.” Ez a cikk befejezése. A gazda büszke: felesége tetszett a vendégnek. Tiszta gúny, amit Quintus kérdez: „Utóvégre nem látszik-e majd bolond beszédnek, hogy nekünk az asszonyaink becsülete drágább mindennél a világon.”

Dehogy drágább! Még az utolsó bécsi utazónak a jókedvénél sem!

Különben hogy tűrnék meg az ilyen reklámot? Vagy sok szállodánknak azt a szokását, hogy az érkező vendégnek, boldognak-boldogtalannak díszes albumot mutatnak be: tessék válogatni ezekből a szép magyar asszonyokból, csak tessék parancsolni!

S nem tűrnék meg a prostitúció állami szabályozását, amely, a leánykereskedelem, a Hungara-exportnak gyökere, alapja. Mert amíg szabályozott asszonytest-árulás lesz, addig keresik az árút és amíg árút keresnek, addig lesz Hungara-export.

Hiszen erre az exportra büszkék vagyunk! Budapest egyik szomszédhelyiségének az a híre, hogy a magyar leánykereskedés elismert gócpontja. E helység bíróságánál volt vagy másfél év előtt dolgom. Ügyem elintézéséig elbeszélgethettem a bíróval, akitől meg is kérdeztem nyomban, igaz-e amit E — falváról állítanak. — Igaz bizony — mondta sugárzó arccal a bíró, — büszkék, hogy még az ő községének is van ilyen világ-híru nevezetessége.

Ha Quintus kifelé akar a magyar asszonynak becsületet szerezni, szerezze meg azt előbb itthon. Mert amíg itthon nincsen becsülete a magyar asszonynak, addig másfelé sem lehet. Itthon pedig nincs becsülete: tessék elolvasni Kmety és Bánffy legutóbbi parlamenti remeklését, és tessék meghallgatni, mit zengett ezekre az egész parlamenti kórus.

Nem a külföld költötte rossz hírünket, hanem mi erőszakoltuk az emberekre a magyar asszony feslettségének a hírét. Tessék pl. emlékezni az Eighty-klub ittjárt tagjainak panaszára.

— Hát a magyar asszonyok nem vesznek részt a társadalmi életben, — kérdezték — alig ismerkedtünk meg magyar nőkkel.

Vagy három év előtt szórul-szóra így panaszkodott egy Budapesten időző nemzetközi társaság, nemcsak nálunk, hanem a hazai sajtójában is.

Ezzel szemben mindenhol találtak magyar asszonyokat, ahová a rendezőség elcipelte az urakat: az orfeumokban, varietékben. Mi sem természetesebb, mint hogy az idegen ebből azt következteti, hogy a kultúra és civilizáció Magyarországon tisztán férfidolog, míg az asszonyok csak a kicsapongás óráiban társaik a férfiaknak.

Ezen a cudar állapotban akar a nőmozgalom változtatni s ha ebben nem gátolják, akkor a külföld véleménye a magyar asszonyokról is megváltozik majd.

SZEMLE.

A balesetbiztosítási törvény tárgyalása óriási horderejű reformnak a csíráját hordja magában. Elismeri ugyanis a törvénytelen gyermek jogát, amennyiben a biztosítottak törvénytelen gyermekeinek

ugyanazokat a jogokat biztosítja, mint a törvényeseknek. E szociális igazság megállapításával egyidejűleg elvetették Gratz Gusztáv képviselőnek indítványait, hogy a biztosítást terjesszék ki a házi cselédekre és a lebetegedő nőknek a szülés előtti hétre is nyújtsanak segílyt.

Európa Két legújabb választási reformja.

Az egyik a fajrokonainké: a finneké, akik a mi legutóbbi politikai eseményeinkhez hasonló harcok után (lásd Friberg dr. cikkét lapunk 1. és 2-ik számában) az igazi, a nőkre is kiterjedő általános választójogot honosították meg. A másik az osztrákoké, akik általános választójog címen az általános férfiválasztójogot iktatták törvénybe. Vajjon melyiknek a példáján buzdulunk mi fel, akik harmadik sorban következnének az általános választójog törvényesítésében? Az osztrák nők nem nyugodtak bele a mellőzésbe, hanem javaslatot nyújtottak be a képviselőházhoz, hogy a kormány haladéktalanul készítse elő és nyújtsa be a nők választójogára vonatkozó törvényjavaslatot. Nagyjelentőségű, hogy az osztrák nők e javaslatát a képviselőház december 1-én el is fogadta.

A Kolozsvári diáklányok. A szégyenletes Kmety-ügynek igen üdvös eredménye is volt. A diáklányokat szolidaritásuk tudatára ébresztette. Ez abban a levélben nyilvánult meg, amelyet a kolozsvári egyetem nőhallgatói intéztek Kmetyhez, s amellyel a budapesti nőhallgatók is szolidaritást vállaltak. Bár állandóbb formát öltene szolidaritásuk kifejezése.

A svéd nők tömegpetíciója. Február 6-án 142.128 nő aláírásával ellátott kérvényt nyújtott át a női választójog svéd szövetsége a parlamentnek. Ezzel a kérvénnyel feleltek a svéd törvényhozás azon kijelentésére, hogy a nők választójogát maguk az asszonyok sem kívánják általánosán. Az aláírók minden osztályból kerültek össze ilyen imponáns számban.

A cselédmozgalom Németország különböző városaiban mind nagyobb mérveket ölt, főleg a szociáldemokrata munkásnőképző egyesületek és a szabad szervezetek agítá-lása következtében. A legrégebb, még polgári elemek által létesített berlini egyesület mellett második szervezetként a nürnbergi cselédegylet létesült. Nürnberg azóta a délnémet-oroszági mozgalom központja lett; ezenkívül még Fürthben és Münchenben külön csoportokat szerveztek; továbbá Hamburg, Köln és Frankfurt a. M. városokban is előkészítik a talajt. A cselédmozgalom egyik főtörekvése oda irányul, hogy az elavult cseléd törvényeket megszüntesse és a gazda és alkalmazott közötti viszonyt szabad munkásszerződési alapon rendezze. A berlini egyesületnek Stadthagen országgyűlési képviselő dolgozott ki egy ilyen szerződési tervezetet. E szerződés szabályozza az étkezés, lakás és munkabér, az éjjeli pihenési idő, a munkaidő, a vasárnapi munkaszünet, a hetenkénti szabad délután kérdését és meghatározza a felmondási határidőt.

Az angol nők választójoga. Szerencsés véletlen, hogy február 15-én Dickinson képviselőnek alkalma nyílt a nők választójogára vonatkozó törvényjavaslat benyújtására. A javaslat sorsa a közeli napokban dől el, minden valószínűség szerint kedvezően. Úgy a ház, mint a kormány tagjainak óriási többsége a nők választójogának híve s eddig is már kétszer csak a lordok házában múlt a női választójog törvénybe iktatása. Angliában 1832-ben terjesz-

tették be az első kérvényt a nők szavazati jogáért az alsóházhoz, ahol azt Sir Robert Peel védelmezte. 1867-ben John Stuart Mill javasolta, hogy az adófizető nők választójogot kapjanak; 1883-ban már csak 16 szavazattöbbséggel vetették el a női szavazati jogra vonatkozó újabb indítványt; 1886-ban két olvasásban elfogadták az erre vonatkozó javaslatot, a végleges döntést a parlament feloszlátása gátolta meg. 1888. november 29-én Lord Salisbury, Edinburghban tartott beszédében egyebek közt kijelentette: „Komolyan reményelem, hogy már nincs távol az a nap, melyen a nők meg fogják osztani parlamenti választásoknál a szavazati jogot a férfiakkal és hogy nekik is módjukban lesz dönteni az ország politikai irányáról. (Hasonlóképpen nyilatkozott Salisbury 1888 december 12-iki beszédében is.) 1892 április 27-én már csak 3 szavazattöbbséggel vetették el Sir A. Rolly erre vonatkozó indítványának második olvasását. 1897 február 3-án az alsóház elfogadta a nők szavazati jogának törvénybe iktatását. A lordok háza ekkor ugyan visszautasította a reformot, amelyet 1904 március 17-én az alsóház 182 szóval 63 ellen újból elfogadott, míg a lordok háza ismét visszautasította. De annak megvalósulása iránt, ily előzmények és a nézeteknek ennyire kedvező változása után, már nem lehet semmi kétség, annál kevésbé, mert a parlamentbe való választás kivételével. Angliában, Skóciában, Írlandban és Walesben a nők a nyilvános élet minden terén ugyanazokkal az előfeltételekkel választók mint a férfiak. Az angol nőknek ugyanis 1869 óta, a skót nőknek 1881 óta, az Írországi nőknek 1898 óta van municipális választójoguk. Man szigetén pedig, amely kis angol terület a legmesszebbmenő törvényhozói önkormányzattal van felruházva, a nőknek 1880 óta a férfiakkal egyenlő parlamenti választójoguk is van. A lordok háza ingó pozícióját pedig bizonyára nem ingatja meg még jobban a női választójog újabb visszautasításával.

A fővárosi virágkereskedések vasárnapi munkaszünete. A főképen női munkásokat foglalkoztató élővirágipar megfoghatatlan módon még mindig nem élvezi a vasárnapi munkaszünet előnyeit. A feministák egyesülete legközelebb akciót indít, hogy a vasárnapi munkaszünetről szóló rendeletet erre az iparra is alkalmazzák.

A magyar béke mozgalom köréből. Február 7-én megalakult a Magyarországi Nőegyesületek Szövetségének békeszakosztálya. 16-án a Magyar Pedagógiai Társaság foglalkozott a békenap kérdésével, 22-én pedig a Magyar Békeegylet ünnepelte közgyűlésének keretében Nobel Alfréd emlékét.

A politikai nőmozgalom. Jelenleg a politikai törekvések állnak az egész világ nőmozgalmának előterében. A legtöbb nemzeti, szövetség már régen megalakította politikai bizottságát. Újabban a kanadai és a francia a nőszövetség is belefogott a politikai munkába. A legnagyobbbrészt igen konzervatív nőegyletekből álló olasz nőszövetség is kezd végre érdeklődni e munka iránt, ami lady Aberdeennek köszönhető, aki legutóbbi római tartózkodását arra használta fel, hogy az olasz nőket a politikai munkára serkentse.

Orvosnők Nagybritanniában. 1906-ban Angolország és Wales 123 városában, 46 skótországi és 20 Írországi városban működött angol orvosnő. Ezenkívül India 63 városában, 14 kínai és 10 délafrikai városban. Az angol gyarmatok közül Kanadának van a legkevesebb orvosnője. Ausztráliában ellenben a női már a kórházakban is a legelőkelőbb állásokat töltik be.

Különfélék. Mary Anthony, Susan B. Anthony nővére és hűséges munkatársa február elején 80 éves korában Rochesterben meghalt. Az elhunyt kiváló munkása volt a politikai nőmozgalomnak. Susan nővérét alig élte túl 11 hónappal. — Amint Henriette Herzfelder irodalmi rovatunkban megnevezett brosúrája említi, nők mint egyetemi tanárok: Franciaországban, Hollandiában, Olaszországban, Svájcban, Dániában és Finnországban működnek. — Nagybritanniában már 150 nő vegyész. — A német tisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak szövetsége kérvényt intézett a porosz képviselőházhoz, amelyben a magán- és zugiskolák törvényes rendszabályozását kéri. Böven kifejtik mennyi kari okoznak lelkiismeretlen zugiskolák éppen a kereskedelmi pályára készülő nőknek. — A b e r n i egyetemen Woker Gertrud drt. magántanárrá nevezték ki. Az első félévben „A kémia és fizika modern teóriáiról” hirdet előadásokat. — Az orosz közoktatásügyi kormány legújabb rendelete szerint az elemi fiúiskolákban tanítónők is alkalmazhatók. — A stockholmi lakásfelügyelő mellé segédül kinevezték Christine Hesselberget.

A GYERMEKEK NEMI FELVILÁGOSÍTÁSA.

A Feministák Egyesülete már tavaly február hóban, egy szülői értekezleten foglalkozott evvel a kérdéssel.

A kérdést — melyről akkor is sokat írtak, de sajnos, nem objektíve — most újból aktuálisabb tette Maria Lischnewskának, a kiváló német tanítónőnek febr. 8-án tartott budapesti előadása. A Terézvárosi Kaszinó termét zsúfolásig megtöltötte az érdeklődő közönség; ennek soraiban ott láttuk a fővárosi pedagógusok színé-javát, akiket hivatalból hívtott meg a tanügyi osztály vezetődet Bárczy István dr., a székesfőváros polgármestere, szintén meghallgatta az előadást. Ennek tartalmát a napisajtó annyira részletesen közölte, hogy itt elég lesz kiemelni a főszempontjait és hatását. Az előadás ismertette Maria Lischnewska módszeres tervezetét, mely szerint a nemi felvilágosítás beviendő az iskolai természetrajztanítás keretében fokozatosan — a német népiskolai tanterv alapján — beilleszti a növények, az alsóbb, majd a magasabbrendű állatok, végül az ember fajfenntartási funkcióinak magyarázatát és betetőzésül egészségi és szexuálthikai tanácsokat ad a serdülő ifjúságnak. A tanítást képek bemutatása kíséri.

Mindazok, akik jelen voltak az előadáson, egyhangúan elismerték, hogy az felülállott minden gáncson és gyanúsításon; „a természet balszamos lehellete csapott felénk az előadásból” — mondta egy felszólaló és a közönség nem tartotta ezt a dicséretet túlzottnak. A sajtó összes tudósítói a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak másnap. De ezek a kitűnő tudósítások sem pótolhatták az eredetinek felemelő hatását? másnapra kitört az a kínos izgalom, mely ennek a kérdésnek tárgyalását eleinte mindenütt kíséri s amelyet nálunk is várni lehetett. A vélemények harca üdvös és szükséges, mint mindenütt, ezen a téren is. Ez a belátás indította a Feministák Egyesületét arra, hogy pedagógusokat és orvosokat vitaértekezletre hívjon össze, mely febr. 15. és 22-én tárgyalta ezt a fontos kérdést.

Kiderült, hogy — valószínűleg, mert a szexuális kérdést csak érzelmi szempontból szoktuk tekinteni és nem szoktunk róla objektíve gondolkodni — több félreértés zavarta a kérdés tisztázódását. Vegyük sorra ezeket.

I. Vannak, akik avval érvelnek a felvilágosítás ellen, hogy a természet úgyis irányítja az emberek cselekedeteit az ösztön segítségével. A felvilágosítás nem is azért szükséges, mintha enélkül a fajfenntartás károsodnék, bár tekintélyes szakírók véleménye szerint az emberek sokszor csak nagyon tökéletlenül értik meg ösztönükön keresztül a természet intencióit; hanem azért, hogy mint

a civilizált ember más életnyilvánulásait, ne kizárólag az ösztön, hanem az értelem is vezesse nemi életüket.

2. A második félreértésből származó ellenérv az, hogy „hiszen úgyis tudja ezeket minden gyerek, ha nem is mondjuk meg neki”. Eppen ez a baj, hogy olyan forrásból tudja meg, amely nem természeti és így természetes jelenséget, nem tiszteletreméltó emberi funkciót lát az anyaságban, hanem homályos képzeteket és szennyes melléggondolatokat nyújt a gyermeknek: elrontott gyermekek, műveletlen felnőttek odavetett, hiányos és ezért izgató leleplezéseiből. Eppen ezt megelőzni: a nevelő útján történő felvilágosítás feladata.

3. Némelyek azt hiszik, hogy a felvilágosítás hívei minden pszichopathológiai jelenségek, minden perverzitásnak megszűnését várják attól, holott csak arról van szó, hogy a normális egyéneket óvjuk meg szerzett pathológikus jellegtől. Hogy ez a törekvés mennyire jogosult, az világosan kitűnik dt. Stein Fülöp idegorvosnak a fentemlített vitában mondott véleményéből. Idézte ugyanis Freud tanárnak azt a nézetét melyet számos szaktekin-tély oszt, hogy a legtöbb hisztériának és neuraszténiának alapját képező erőszakos lelki behatás, mely a gyermekkorban érte a beteget, de utóbb feledésbe ment, — éppen a nemi ösztön sphaerájában érte azt; az ilyen erőszakos behatástól nagyon sok gyermeket lehetne megmenteni szisztematikus, fokozatos felvilágosítással.

Pszichológiai tévedésen alapszik az az aggodalom, hogy a nemi felvilágosítás korábban ébresztené föl a gyermek nemi ösztönét. Hiszen azért kívánja Lischnewska az elemi iskolás korba tenni a felvilágosítást, mert akkor a normális gyermeknek nemi ösztöne még egyáltalában nincs. Egyébként nagyvárosban, ahol kirakatok, utca-sarki jelenetek, trágár beszéd, olcsó pornografikus éle-lapok behatása alól lehetetlen kivonnunk a gyermeket: nem jobb-e, ha olyan értelmi alapot biztosítunk annak lelkében, amelynek szilárd biztosságát nem egy könnyen ingatja meg a külső hatások elkerülhetetlen befolyása?

Felhangzott — mint már annyiszor — az az indítvány is, hogy a pornográfiát kell üldözni, kiirtani. De mindenütt, ahol ezt megkísértették, a művészetet és irodalmat károsították. Mert az ellenőrzést csakis a rendőrség közegei végezhetnék, akiktől senki sem várhatja, hogy a művészi és pornografikus kép vagy irodalmi termék közötti határokat felismerjék és tiszteletben tartsák. Ezért kell a gyermek lelkét immúnissá tenni, vagy legalább ellenálló képességét növelni ezekkel a bacillusokkal szemben, amelyeket kiirtanunk lehetetlen.

E félreértések tisztázása után lássuk pozitív alakban: miért követelik a felvilágosítás hívei annak a lehető legszélesebb körre terjesztését és ezért az iskolai természetrajztanítás keretébe illesztését.

A mai társadalmi viszonyok között lehetetlen, hogy a szülő megóvja gyermekét olyan támadásoktól, amelyek éppen a nemi élet terén érhetik. Már a kis gyermek ki van téve annak, hogy felnőttek pathológikus hajlamainak, lelkiismeretlenségének, vagy a nyomorúságos lakásviszonyoknak áldozata legyen. A prostituáltak rabszolgahadának tekintélyes része első ízben tudatlanságból kerül bajba, és mivel az „erényes, szemérmes” társadalom erre kiátkozza, fokrólfokra süllyed tovább. A gazdasági nyomor után a tudatlanság az a főok, amely a kettős kizsákmányolás prédájává teszi a leányok százait. Azért Magyarországon, a „hungarák” szomorú hírességű hazájában, százsorosán nélkülözhetetlen a szakavatott felvilágosítás. De hogyan adja meg azt a munkás-anya, aki jóformán csak aludni kerül össze gyermekével és akit — mint a mai generáció csaknem minden tagját — szintén abban a meggyőződésben neveltek, hogy a nemi élet az emberiség bűne, amelyet szégyelni, takargatni kell? Hogyan a gentry vagy a Lipótváros asszonya, aki pikáns színházi előadások, félig elmondott trágár élecek alakjában hallja ugyan tárgyalni ezt a kérdést, de természetudományi alapon soha? Nagyon kevés anya van manapság, akit műveltsége és tapintata egyaránt képesít ennek a nevelői feladatnak teljesítésére. Igaz, a tanítósság sem

áll készen erre a feladatra. De ha igazán a nép szolgálatában akar állani, be kell látnia, hogy ez alól a feladat alól kibújni nem szabad; hogy meg kell küzdenie saját és mások előítéleteivel a cél: növendékeinek biztosabb jövője kedvéért. A feladat egyike a legnehezebbeknek, de szociális jelentőség tekintetében a legelsőeknek. Reméljük, hogy a magyar tanítóság körében nem sokáig várat magára az a hivatott pedagógus, aki a mi tantervünkhöz alkalmazott tervezettéi megkönnyíti e probléma megoldását.

Többször esett szó, a sajtóban is, a vitaértekezleten is, a női szeméremről, amely tiltja e kérdés nyilvános tárgyalását, de nem tiltja, hogy a szolidaritás érzésének teljes hiánya miatt megtűnjék az asszonyok, hogy a XX. században fehér női rabszolgák elégszenek ki állatias ösztönöket; állatiasakat annyiban, amennyiben felelősségérzet egyáltalában nem korlátozza. Ezt a szemérmert, mely struccpolitikát üz ilyen szegényes viszonyokkal szemben, „kultúránk alapkövé”-nek is nevezték a vitában; vajjon mit szólnak ehhez Buckle utódai? A valódi szemérmert, mely élesen megkülönböztendő az affektált prudériától, nem sértheti a nemi viszonyok mint az emberi élet egyik jelenségének, objektív, tudományos tárgyalása.

A szemérem nevében indítványozták azt is, hogy a nők és férfiak külön vitassák meg ezt a kérdést. Az elkülönítés helyén van pl. a Feministák Egyesületének egészségügyi tanfolyamán, vagy az Anyák iskolájában, alkalmazható előadásokon tetszés szerint. De mit csinálunk akkor, ha a nők vitaértekezlete — ami könnyen lehetséges — más eredményre jut, mint a férfiaké? Akkor beáll a társadalomban ugyanaz a véleménykülönbség, amely nevelési kérdésekben nem egyszer megbontja a családi békét. Ez pedig éppenséggel nem felel meg a feminizmus törekvéseinek, amelyek férfi és nő együttes, békés munkája felé tendálnak.

Hogy a közvéleménynek a napisajtóban szóhoz jutó része e mozgalom ellen foglal állást, nem bizonyítja, hogy a feministák egyesülete magában áll a kérdés feszegetésében. Látjuk, hogy a kérdéssel komolyan foglalkozó más testületek is: a középiskolai tanáregyesület és a nemi betegségek elleni védőegyesület, stb. szintén felvették munkatervükbe az ifjúság felvilágosítását és evvel is igazolták a kérdés időszerűségét.

g. v.

IRODALOM.

Lily Braun: Die Frauenfrage. Ihre geschichtliche Entwicklung und wirtschaftliche Seite. Verlag S. Hirzel Leipzig. 10 Mark. A nőmozgalom gazdag irodalmának nagy hiánya történetének teljesen kimerítő, objektív tárgyalása. Lily Braun ezt akarta hatalmas munkájában pótolni, de agitatórikus szenvedélye sokszor megzavarja tudományos tárgyilagosságát, úgy hogy sok történelmi igazság megtörik személyes látásán s ő eltorzított képét adja. E fogyatékosága mellett azonban olyan értékes munka Lily Braun könyve, hogy a nőmozgalom minden teoretikusának feltétlenül ismernie kell. De nemcsak a teória embereinek nyújt főképen megbízható adat tömegében nélkülözhetetlen támaszt, hanem a gyakorlati mozgalom is bőséges tanulságot vonhat le Lily Braunnak fogyatékoságaiban is magas színvonalú munkájában. Szerző egyéni érdeme, hogy a sokszor igen száraz téma mindig irodalmi, esztétikai élvezetet is nyújt. Lily Braun ragyogó stílusa a tudományos munkában is érvényesül. A könyvnek több fordítása is megjelent már. Bár Lily Braun irodalmi híre régebb keletű, Die Frauenfrage című munkájával a szakirodalomban elsőrendű helyet nyert. Kár, hogy a bevezetésben ígért második kötet megírására a napi munka lázas elfoglaltságában még nem juthatott.

sch. r.

Helene Simont Schule und Brot. Leopold Voss Hamburg, 1 Mark. Szerző korunk egyik legégetőbb

követelésének ad számokkal meg adatokkal támogatott kifejezést a könyvben. Konklúziója, hogy az iskolakötelezettségnek logikus kiegészítése egy olyan szociálpolitikai törvény, amely minden gyermeknek táplálékot biztosít. Ismerteti Németország, Franciaország és Anglia idevágó intézkedéseit és végül mintául igen figyelemre méltó törvényjavaslatot közöl.

sch. r.

BEÉRKEZETT ÚJ MŰVEK. *

Angioletta Kajetan dr.: A kriminálanthropológia kézikönyve. Az Igazság Könyvtára, Budapest. 1,60 korona.

Kemény Ferenc: A békemozgalom pedagógiai jelentősége és a békenap. A magyar békeegyesület kiadása, Budapest. 50 fillér.

Konopi Kálmán: Az ember és szerelme. Nagy Sándor rajzaival. Budapest (kiadó és ármegejelölés hiányzik).

Charlotte Perkins-Gilman: The Home, its work and influence. London, William Heinemann, 5 sh.

Elisa Ichenhäuser: Das Frauenwahlrecht. Carl Duncker, Berlin. 80 Pf.

Elsbeth Kruenberg: Über das Eindringen der Frauen in männliche Berufe. G. D. Baedeker, Essen, 60 Pf.

Henriette Herzfelder: Die gemeinsame Erziehung der Geschlechter. Felix Dietrich, Leipzig. 50 Pf.

Dr. Käthe Schirmacher: Die amerikanischen Kindergerichte. Felix Dietrich, Leipzig. 25 Pf.

Anna Pappritz: Die Welt, von der man nicht spricht. Aus den Papieren einer Polizei-Beamten, Felix Dietrich, Leipzig. 50 Pf.

Friedrich Lorentz: Sozialhygiene und Schule. Leopold Voss, Hamburg.

SZERKESZTŐ ÜZENETEI.

Egy feminista anya. Cikkének tartalmával teljesen egyetértünk, de formája nem irodalmi. Kötöttebben és világosabban kell a gondolatokat kifejezni, úgy hogy azok is könnyen érthessék meg, akik nem élnek eszméink légkörében.

Proletárasszony. Nagyon szívesen. Hiszen arra való a lapunk. Csak arra kérem, máskor a papírnak csak egyik oldalán írjon és széles margót hagyjon a szükséges stiláris módosítások számára.

Bosszankodó. Mi nem segíthetünk, de Ön maga segíthet a bajon. A lapja bizonyos nagyfontosságú társadalmi eseményeket ignorál; ezzel szemben csak az előfizető reklamációja érvényesíthető. Ha pedig a reklamáció nem segít, tessék más lapra előfizetni. Olyanra, amely mindenről informálja a közönséget, ami a nyilvánosság előtt történik, tehát közérdekű.

N—a L—. dr. Ez nem a szerkesztőség, hanem a Feministák Egyesületének ügye. Levelét tehát odajuttattam.

Adakozás. Mint az alamizsnaosztogatás ellenzőit sőt üldözőit, nem nyitjuk meg lapunk hasábjait könyv- adományok gyűjtésére. Tessék az ívvel rendelkezni. Feminista asszonyok. Az ötlet igen kedves, de farsang hete és vele a vidám viccelés ideje elmúlt. S az a lap igazán nem érdemli meg, hogy ilyen jóízű vicc formájában bizonyítsuk, a feministáknak milyen kicsiny százaléka — vén leány. Kár arra a lapra ilyen jó ötletet pazarolni.

D—i A—i, Ófutak. Nem ismerjük eszméit s így nem állapíthatjuk meg, megegyeznek-e a mieinkkel. Kéziratokat, ha lapunk igényeinek megfelelnek, bárkitől elfogadunk és honorálunk.

sz. h. Kaposvár. Szerző nevét a szerkesztőségnek a sajtóhatósági felelősség miatt ismernie kell. Anonym szerző a tiszteletdíjtól is elesik.

* Bírálatakat fenntartjuk magunknak.

Ügyvezetőség:
VI., Kemnitzer-u. 19.
Pénztáros:
HELLERNÉ BOLBERITZ GEORGINA
V., Arany János-u. 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

Tagsági díj tetszés szerint; legalább évi 6 korona.

**GYAKORLATI
TANÁCSADÓ**
V. ker., Mária Valéria-
utca 12., II. em.
Pénteken este 6—8-ig.

MEGHÍVÓ

A Feministák Egyesületének 1907. évi március hó 17-én, délelőtt ½11 órakor a Társadalmi Múzeum és Közgazdasági Társaság termében (V. Mária Valéria-utca 12. II. emelet) tartandó

II-ik rendes közgyűlésére.

NAPIREND:

1. Ügyvezetői megnyitó.
2. Titkári jelentés a lefolyt egyesületi évről; a választmány előterjesztése a jövő évi munkaterv tárgyában.
3. Pénztáros és számvizsgáló-bizottság jelentése.
4. Ügyvezető és választmányi tagok választása.¹
5. A választmány előterjesztése a tagsági díj fel-emelése tárgyában.
6. Esetleges indítványok.²

UTÁNA ½12-KOR:

Dr. Harkányi Ede előadása :

Mit várhat a férfi a feminizmus térfoglalásától? —

¹ Az alapszabályok 10. §-ának 6. pontja szerint: „a közgyűlésen az összes tagok megjelenhetnek, de a tárgyalásokban és szavazásban csak azon tagok vehetnek részt, akik tagsági díjaikkal hátralékban nincsenek.”

² Az alapszabályok 10. §-ának 4. pontja szerint: „8 nappal a közgyűlés előtt írásban nyújtandók be a közgyűlés elé terjesztendő indítványok.”

EGYESÜLETI NAPTÁR

1907. március hóra.

5-én, kedden, este ½7 órakor a Vigadó nagy termében Lily Braun (Berlin) előadása:

CENTRALHAUSHALTUNG. (KÖZPONTI HÁZTARTÁS.)

17-én, vasárnap, d. e. ½ 11 órakor (V., Mária Valéria utca 12. II):

KÖZGYŰLÉS.

Utána ½12 órakor Harkányi Ede dr.:

MIT VÁRHA A FÉRFI A FEMINIZMUS TÉRFOGLALÁSÁTÓL?

Esetleges vitaesték később meghatározandó időben.

Egyesületünk választmánya február 12-én tartott ülésében köszönetet szavazott Lauermann Gizella tagtársunknak, aki magára vállalta a pénzbeszedés nehéz és kellemetlen munkáját s evvel nagy szolgálatot tett egyesületünknek. — Köszönetet szavazott továbbá mindazoknak a tagtársaknak, akik a F ü r t h - és Lischnewska-előadások sikerét mind előkészítő munkájukkal, mind a teremrendezésben kifejtett fáradhatatlan buzgóságukkal előmozdították. — A pénztáros kívánságára elhatározta végül a választmány, hogy tagsági díjak ezután csakis a pénztárosnak vagy a pénzbeszedőnek fizethetők. Postautalvánnyal szívesen szolgál egyesületünk irodája. Az 1906. évről még be nem folyt tagsági díjakat az egyesület ügyésze március 10-ike után bírósági úton hajtja be.

Választójogi bélyeg gyanánt kicsinyben sokszorosítottuk tavalyi plakátunkat. Az eszme propagálása érdekében kívánatosnak tartjuk, hogy minél több levélen kelte fel a közönség figyelmét annak szövege: Általános választójog csak az, amely a nőkre is kiterjed. A bélyegek 1 fillérjével kaphatók egyesületünkben.

Tagszaporodás. Egyesületünk tagjainak száma örvendetesen növekszik; múlt évi közgyűlésünkön körülbelül 300 tagról számoltunk be, most közel vagyunk az 500-adikhoz. Érdekes, hogy éppen az utolsó három héten, a legvehemensbb támadások idején, szüntelenül jelentkeznek új tagok.

Tornatanfolyamunkra jelentkezéseket még elfogad az ügy vezetőség (VI. Kemnitzer-u 19).

Tüzelőanyag és munkaerő megtakarítására rendkívül alkalmas készüléket mutatott be Rudó Márkné tagtársunk a febr. 24-i tagértekezleten: rossz hővezető anyaggal körülvett fazékot, melybe a puhára főzendő nyers ételt helyezik, mihelyt a forrás stádiumába jutott; 3-4 óra alatt az állandó hőfok mellett puhára fő. A készülék megtekinthető egyesületünkben (V, Mária Valéria-u. 12.) március 1-től 15-éig.

Alapszabályainkat, melyek módosított alakban most hagyták el a sajtót mellékeljük minden tagtársunk márciusi lapszámához. Ha tévedés folytán egyesületünk tagjai közül valaki nem kapná meg, szíveskedjék azt reklamálni.

Februári krónikánk túlnőtt az egyesületi rovat keretén; általános érdekű lévén lapunk a nagyközönségnek szánt részében közli.

**Külfön meghívó-
kat és értesíté-
ket nem küldünk.**

A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE HIVATALOS ÉRTESEITÉSÉI.

Postatak. 17764.
TELEFON 80-75.
Egyesületi helyiség:
VI., Andrássy-út 89.

Tagdíj Budapesten: rendes tagoknak évente 12 korona, havonként előre fizetendő; pártoló tagoknak évente 6 korona. Vidéki rendes tagok évente 8 korona tagdíjat fizetnek.

MEGHÍVÓ a március 9-én, este 9 órakor, állasközvetítőnk és üdülőtelepünk javára a fővárosi Vigadó nagytermében tartandó

MŰVÉSZESTÉLYRE

Közreműködnek: JÁSZAI MARI, DÉRY JENŐ, TAPOLCZAI DEZSŐ, MEDGYASZAI VILMA, SCHWIMMER FRANCISKA, REVERE GYULA.

Hangverseny után tánc. A zenét a honvédszenekar szolgáltatta a Bachó István karmester vezetésével.

Jegyek ára 5 K, tagoknak 2 K. Kaphatók Méry Béla zene-műkereskedésében, VI., Andrássy-út 12, és az egyesületben.

Midőn tisztelt Tagtársat és családját estélyünkre ezúton is szívesen meghívjuk, egyúttal felkérjük, hogy minél több belépőjegy eladásával az estély sikeréhez hozzájáruljon.

Állasközvetítőnk és üdülőtelepünket csak akkor fejleszthetjük kellőképpen, ha a szükséges anyagi eszközök birtokában vagyunk.

Vigalmi bizottságunk állandóan rendelkezésre áll. — Meghívandók címeit telefonon is lehet a titkársággal közölni.

EGYESÜLETI NAPTÁR₁

1907. március havára.

3-án, vasárnap, d. u. 3 órakor:

ÉRTEKEZLET az egyesületben.

Tárgy: A tisztviselők és a drágaság.

6-án, szerdán este Va9 órakor:

ELŐADÁS. Szász Zoltán.

9-én, szombaton este 9 órakor:

MŰVÉSZESTÉLY a vigadóban.

13-án, szerdán este ½9 órakor:

DALESTÉLY, Lichtenstern Márta.

20-án, szerdán, este ½ 9 órakor:

ELŐADÁS. Glücklich Vilma.

27-én, szerdán, este ½ 9 órakor:

VITAEST. A vitát bevezeti Grossmann Janka.

Mindezek az összejöveteleken jelenjünk meg saját érdekünkben mindnyájan és hívjuk meg ismerőseinket is. Az előadásokat mindenkor pont ½ 9 órakor kezdjük.

Tanfolyamaink. Február elején fejezték be teljes sikerrel idej tanfolyamaink első sorozatát. A vizsgálatokon az elnökön kívül Pogány Paula és Laky Vilma tagtársak működtek a vizsgáló bizottságban. Új tanfolyamainkra, a magyar és német gyorsírásra, könyvvitelre, német, angol, francia nyelvre és gépírásra még veszünk fel megfelelő előképzettséggel bíró jelentkezőket.

Februári krónika. Február 3-án nagygyűlést tartottunk, melyen SzenczyMargit tagtársunk a postánál, távirónál és távbeszélőnél alkalmazott nőtisztviselők helyzetét vázolta tartalmas, érdekes előadásban. Kimutatta, hogy csakis az egyöntetű, céltudatos szervezkedés egyenlítheti ki azt a nagy különbséget, amelylyel a férfi és női tisztviselői munka értékelésében ma még küzdenünk kell.

Utána Schwimmer Rózsa a kereskedelmi szakoktatás kérdését fejtegette. Többek hozzászólása után előadásának eredményeképpen a nagygyűlés elhatározta, hogy a közoktatásügyi miniszternél erélyesen megsürgeti a kereskedelmi iskoláknak a nők számára való megnyitását. Ennek támogatására a Magántisztviselők Országos Szövetségét és a Magyarországi Nőegyesületek Szövetségét is felkéri. A nagygyűlés azt is elhatározta, hogy az egyesület egy mintaiskola felállítására irányuló tárgyalásait folytatja.

A februári rendes választmányi ülés 30 új tagot vett fel. Az állasközvetítési statisztika 94 új állásüresedéssel szemben 43 új állaskeresőt és 29 elhelyezést tüntetett fel. Magyar-német gyorsírói állások állandóan nagy számban vannak előjegyezve.

Szerda estéinken februárban előadásokat tartottak Taubner Margit, Schwimmer Rózsa és Pogány Paula tagtársak és Nagy Endre, a kiváló humorista.

Minden magyar tisztviselőnő tartozék a Nőtisztviselők Országos Egyesületéhez!